

การดำเนินการสอบสวนควบคุมโรคเบื้องต้นเพื่อการตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อเหตุการณ์ผู้ป่วยได้รับสารพิษเมทานอลเป็นกลุ่มก้อน กรุงเทพมหานคร เดือนสิงหาคม 2567

ชรัษฐพร จิตรพิระ^{1*}, วัชรพล รองเดช¹, กกกวี ระรื่นเรือง¹, วิชชากร ปุณยกนก¹, ปณิตา คุ่มผล¹, กวินนา เกิดสูง¹, ฤทธิชัย ใจผ่อง¹, ทัชชา ม่านตา¹, ธนวัฒน์ กาบภิรมย์², สมรัชช์ ศิริเชตรกรณ์², กัญญารัตน์ จารุติลกุล², กัญชกานต์ นิลสุ่ม³, ธนัช พจนพิศุทธิพงศ์³, ณัฐนีย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา³, วิชาญ บุญกิตติกร⁴

¹ทีมปฏิบัติการสอบสวนควบคุมโรค กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

²สถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

³สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร

⁴กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

✉ charuttaporn@gmail.com

สรุปสาระสำคัญ

- ณ วันที่ 3 กันยายน 2567 มีผู้เข้าเกณฑ์สอบสวนจำนวน 44 ราย เป็นผู้ป่วยยืนยัน 20 ราย ผู้ป่วยเข้าข่าย 10 ราย และผู้ป่วยสงสัย 8 ราย มีรายงานผู้เสียชีวิต 8 ราย โดยมีอัตราส่วนเพศชายต่อหญิง 9.25 : 1 และค่ามัธยฐานอายุของผู้ป่วยเท่ากับ 39 ปี
- จากการสอบสวนพบว่าอาจมีการปนเปื้อนของเมทานอลในกระบวนการผลิตเหล้ายาตอง ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างการสอบสวน ส่งผลให้เกิดการแพร่กระจายของเหล้ายาตองในชุมชนเหล้ายาตอง 18 แห่ง ในเครือข่ายผู้จำหน่ายส่ง
- มาตรการควบคุมดำเนินการทันที ได้แก่ การปิดชุมชนเหล้ายาตองและสร้างความตระหนักรู้ต่อสาธารณะผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ รวมถึงวิดีโอ TikTok หลายภาษา นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ยังติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด เพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีการรายงานผู้ป่วยรายใหม่ในช่วง 7 วัน

Preliminary investigation and rapid response to methanol intoxication outbreak linked to illegal herbal liquor in Bangkok, August 2024

Charuttaporn Jitpeera^{1*}, Watcharapol Rongdech¹, Kogkawe Raruenroeng¹, Vitthakorn Poonyakanok¹, Panita Kumphon¹, Kawinna Kerdsalung¹, Rittichai Jaipong¹, Tatcha Manta¹, Thanawan Gabbhirom², Somrak Sirikhetkon², Kanyarat Jarudilokkul², Kantakarn Nilsum³, Thanach Photphisutthiphong³, Nattinee Isarankura³, Wichan Bhunyakitorn⁴

¹Joint Investigation Team of the Department of Disease Control, Ministry of Public Health

²Institute for Urban Disease Control and Prevention, Department of Disease Control, Ministry of Public Health

³Health Department, Bangkok Metropolitan Administration

⁴Division of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health

✉ charuttaporn@gmail.com

Highlight

- As of September 3, 2024, 44 individuals were investigated under methanol intoxication outbreak related to illegal herbal liquor in Bangkok, August 2024, including 20 confirmed cases, 10 probable cases, and 8 suspected cases. Eight deaths were reported, with a gender ratio of 9.25 males per 1 female, and the median age of patients was 39 years.
- The investigation found that there may have been methanol contamination in the production process of the illegal herbal liquor, which is currently under investigation, resulting in the spread of the illegal herbal liquor at 18 illegal herbal liquor booths in the distributor's network.
- Immediate actions included closing herbal liquor booths and launching a public awareness campaign through various media channels, including multilingual TikTok videos. The authorities also monitored the situation closely, ensuring no new cases were reported over a 7-day period.

ความเป็นมา

การได้รับสารพิษจากเมทานอลเป็นปัญหาสาธารณสุขที่ร้ายแรง โดยมักพบว่าเกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผสมหรือผลิตขึ้นอย่างผิดกฎหมาย เมทานอลเป็นแอลกอฮอล์ชนิดหนึ่งที่มีพิษสามารถทำให้เกิดภาวะเลือดเป็นกรดอย่างรุนแรง ก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบประสาทตาบอด และเสียชีวิต⁽¹⁾ สถานการณ์ทั่วโลกมีการรายงานเหตุการณ์ของกลุ่มก้อนผู้ป่วยได้รับสารพิษจากเมทานอลในหลายประเทศเป็นระยะ รวมถึงประเทศไทย^(2, 3)

เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2567 ทีมปฏิบัติการสอบสวน-ควบคุมโรค กรมควบคุมโรค ได้รับแจ้งจากสถาบันป้องกันควบคุม-

โรคเขตเมือง พบผู้ป่วยได้รับสารพิษเมทานอลเป็นกลุ่มก้อนจำนวน 12 ราย ในเขตมีนบุรี เขตคลองสามวา และเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร และมีแนวโน้มสถานการณ์พบผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้น ทีมปฏิบัติการสอบสวนควบคุมโรค กรมควบคุมโรค ร่วมกับสถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง และสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร จึงลงพื้นที่ระหว่างวันที่ 23-30 สิงหาคม 2567 เพื่อยืนยันเหตุการณ์และการวินิจฉัย พรรณนาขอบเขตและคุณลักษณะของผู้ป่วยในเหตุการณ์ ค้นหาแหล่งก่อให้เกิดเหตุการณ์และปัจจัยที่ทำให้เกิดการแพร่กระจายของเหตุการณ์ และให้ข้อเสนอแนะและมาตรการที่เหมาะสมในการควบคุมเหตุการณ์

วิธีการดำเนินการสอบสวนควบคุมโรคและภัยสุขภาพเบื้องต้น

เนื่องจากโรงพยาบาลนพรัตนราชธานี กรมการแพทย์ พบผู้ป่วยเข้ารับการรักษาด้วยอาการเข้าได้กับการได้รับสารพิษทางเมทานอล จำนวน 11 ราย ระหว่างวันที่ 22–24 สิงหาคม 2567 คิดเป็นร้อยละ 55 จากผู้ป่วยทั้งหมดที่ได้รับรายงาน ทางโรงพยาบาลนพรัตนราชธานี กรมการแพทย์ จึงได้เปิดศูนย์ปฏิบัติการส่วนหน้าขึ้นในวันที่ 24 สิงหาคม 2567 เพื่อเป็นศูนย์กลางในการประสานงานการดำเนินการต่าง ๆ กับสหสาขาที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้ ได้แก่ สำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร กองบัญชาการตำรวจนครบาล และกรมสรรพสามิต

ทีมปฏิบัติการสอบสวนควบคุมโรค ดำเนินการสอบสวนโดยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลและค้นหาผู้ที่เข้าเกณฑ์สอบสวนจากการอ้างอิงต่อเนื่องปากต่อปาก (Snowball Technique) จากคำสัมภาษณ์ของผู้ป่วย ในกรณีนี้ผู้ป่วยไม่สามารถสัมภาษณ์ได้เอง ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ที่คาดว่าจะทราบประวัติของผู้ป่วยก่อนที่จะมีอาการ เช่น ญาติ เพื่อนร่วมบ้าน เพื่อนร่วมงานหรือนายจ้าง คนในชุมชน โดยสอบถามประวัติพฤติกรรมประจำวันในการดื่มแหล่งที่ซื้อและดื่ม ลักษณะการดื่ม (ดื่มคนเดียวหรือดื่มเป็นวง) สมาชิกวงผู้สัมผัสร่วม ปริมาณที่ดื่ม ลักษณะผิดปกติของเหล้ายาตองที่สังเกต ประวัติวันที่ดื่มล่าสุดก่อนมีอาการผิดปกติหรือผู้สัมผัสร่วมมีอาการผิดปกติ ประวัติอาการเจ็บป่วยและการรักษา นอกจากนี้รวบรวมข้อมูลที่มีการแถลงข่าวจากการตรวจสอบโดยกองบัญชาการตำรวจนครบาลและกรมสรรพสามิต และค้นหาผู้ที่เข้าเกณฑ์สอบสวนในชุมชนที่ดื่มขายเหล้ายาตองที่สงสัยตามรายชื่อที่ตำรวจแถลงข่าว โดยค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม

ขณะลงสำรวจพื้นที่ รวบรวมจากการตอบแบบคัดกรองอาการออนไลน์และช่องทางสายด่วนที่จัดทำโดยศูนย์ปฏิบัติการส่วนหน้า⁽⁴⁾ ซึ่งกระจายไปทางสื่อและประชาสัมพันธ์ในทุกชุมชนที่มีผู้ดื่มเหล้ายาตอง

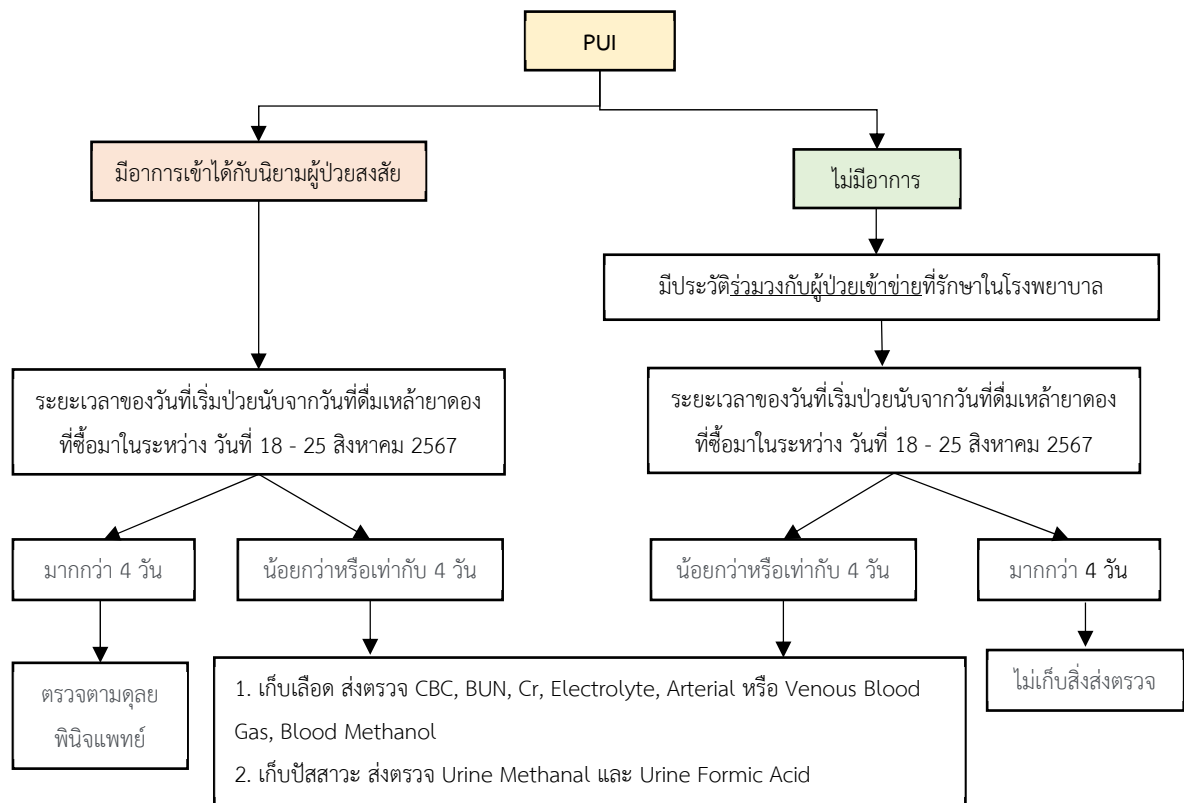
นิยามผู้ป่วยในการดำเนินการช่วงแรก (วันที่ 24–28 สิงหาคม 2567) ของเหตุการณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมที่น่าจะเกี่ยวข้องจากเหตุการณ์นี้ ต่อมาเมื่อทราบข้อมูลลักษณะทางระบาดวิทยาของผู้ป่วยยืนยันมากขึ้น จึงปรับนิยามผู้ป่วยเพื่อใช้กำหนดขอบเขตการกระจายของเหตุการณ์ให้จำเพาะมากขึ้น ตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2567 (ตารางที่ 1)

ดำเนินการเก็บตัวอย่างในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์สอบสวนโรค (patients under investigation: PUI) เพื่อทราบลักษณะประเภทผู้ป่วย โดยแบ่งเป็นผู้ที่มีอาการเข้าได้กับนิยามผู้ป่วยสงสัยและไม่มีอาการ อีกทั้งพิจารณาข้อมูลวันที่ซื้อเหล้ายาตอง อยู่ในช่วงวันที่ 18–25 สิงหาคม 2567 วันที่ดื่มเหล้ายาตองที่ซื้อมาในช่วงเวลาดังกล่าว วันที่เริ่มป่วย และวันที่เข้ารับการรักษา เนื่องจากผู้ป่วยมักจะแสดงอาการประมาณ 12–24 ชั่วโมง หลังได้รับสารพิษ แต่บางรายอาจมีอาการทางสายตาที่ 12–48 ชั่วโมง หลังได้รับสารพิษ⁽¹⁾ จึงกำหนดระยะเวลาที่ 2 เท่า (4 วัน) และพิจารณาเก็บสิ่งส่งตรวจ ดังรูปที่ 1

ข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตเหล้ายาตองที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ รวบรวมจากข้อมูลที่ตำรวจและสรรพสามิตได้ให้ข้อมูลจากแหล่งข่าวบนสื่อต่าง ๆ เพื่อพรรณนากระบวนการ เส้นทางการกระจายของเหล้ายาตองที่สงสัยปนเปื้อนเมทานอลที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ในครั้งนี้

ตารางที่ 1 นิยามผู้ป่วยเพื่อค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม ระหว่างวันที่ 24–28 สิงหาคม 2567 และนิยามผู้ป่วยที่ปรับเพื่อกำหนดประเภทผู้ป่วย หลังทราบข้อมูลลักษณะทางระบาดวิทยาของผู้ป่วยยืนยันมากขึ้น ตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2567

นิยามผู้ป่วยเพื่อค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม ระหว่างวันที่ 24–28 สิงหาคม 2567	นิยามผู้ป่วยที่ปรับเพื่อกำหนดประเภทผู้ป่วยหลังทราบข้อมูลลักษณะทางระบาดวิทยาของผู้ป่วยยืนยันมากขึ้น ตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2567
ผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวนโรค (PUI) : ผู้ที่มีประวัติซื้อหรือดื่มเหล้ายาดองตั้งแต่วันที่ 18–25 สิงหาคม 2567	ผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวนโรค (PUI) : ผู้ที่มีประวัติซื้อหรือดื่มเหล้ายาดองตั้งแต่วันที่ 18–25 สิงหาคม 2567
ผู้ป่วยสงสัย : PUI และมีอาการเข้าได้กับเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ ● มีอาการดังต่อไปนี้อย่างน้อย 2 อาการ ได้แก่ <u>หรือ</u> ● มีอาการดังต่อไปนี้อย่างน้อยหนึ่งอาการ ได้แก่ ตาพร่ามัว ลานสายตาคิดปกติ ตาบอด เดินเซ ซึม ชัก หมดสติ และหายใจเหนื่อย	ผู้ป่วยสงสัย : PUI ที่มีอาการดังต่อไปนี้อย่างน้อยหนึ่งอาการ หลังจากมีประวัติดื่มเหล้ายาดองภายใน 4 วันนับจากวันที่ดื่ม ได้แก่ ตาพร่ามัว ลานสายตาคิดปกติ ตาบอด เดินเซ ซึม ชัก หมดสติและหายใจเหนื่อย
ผู้ป่วยเข้าข่าย : PUI หรือผู้ป่วยสงสัยที่มีผลตรวจทางห้องปฏิบัติการเข้าได้กับภาวะเลือดเป็นกรด (metabolic acidosis)	ผู้ป่วยเข้าข่าย : PUI หรือผู้ป่วยสงสัยที่มีผลตรวจทางห้องปฏิบัติการเข้าได้กับภาวะเลือดเป็นกรด (metabolic acidosis)
ผู้ป่วยยืนยัน : PUI หรือผู้ป่วยยืนยันที่มี ● ผลตรวจระดับเมทานอลในเลือดมากกว่า 20 mg/L หรือ ● ผลตรวจระดับเมทานอลในปัสสาวะมากกว่า 15 mg/L ในผู้ที่ไม่ได้สัมผัสเมทานอลในการทำงาน หรือ ● ผลตรวจระดับกรดฟอร์มิกในปัสสาวะมากกว่า 17 mg/L ในผู้ที่ไม่ได้สัมผัสเมทานอลหรือฟอร์มัลดีไฮด์ในการทำงาน หรือ ● มีผลชันสูตรพลิกศพโดยแพทย์นิติเวชระบุว่าเข้าได้กับการได้รับสารพิษเมทานอล	ผู้ป่วยยืนยัน : PUI หรือผู้ป่วยยืนยันที่มี ● ผลตรวจระดับเมทานอลในเลือดมากกว่า 20 mg/L หรือ ● ผลตรวจระดับเมทานอลในปัสสาวะมากกว่า 15 mg/L ในผู้ที่ไม่ได้สัมผัสเมทานอลในการทำงาน หรือ ● ผลตรวจระดับกรดฟอร์มิกในปัสสาวะมากกว่า 17 mg/L ในผู้ที่ไม่ได้สัมผัสเมทานอลหรือฟอร์มัลดีไฮด์ในการทำงาน หรือ ● มีผลชันสูตรพลิกศพโดยแพทย์นิติเวชระบุว่าเข้าได้กับการได้รับสารพิษเมทานอล
	ผู้สัมผัสร่วมวง : PUI ที่ไม่มีอาการและมีผลตรวจทางห้องปฏิบัติการไม่พบภาวะเลือดเป็นกรดและไม่พบภาวะการได้รับสารพิษเมทานอล แต่มีประวัติร่วมวงกับผู้ป่วยระดับเข้าข่ายขึ้นไป ร่วมกับซุ่มเหล้ายาดองนั้นมีรายงานผู้ป่วยยืนยัน ผู้ป่วยคัดออก : ผู้ป่วยสงสัยที่ได้รับการตรวจสอบข้อมูลว่าไม่เกี่ยวข้องกัเหตุการณ์ ร่วมกับผลตรวจตาพบว้าปกติโดยจักษุแพทย์และผลตรวจทางห้องปฏิบัติการไม่พบภาวะเลือดเป็นกรด

รูปที่ 1 แนวทางการเก็บสิ่งส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการในการสอบสวนโรคเพื่อค้นหาผู้ป่วย

๗

ผลการดำเนินการสอบสวนควบคุมโรคและภัยสุขภาพเบื้องต้น

ผลการดำเนินการสอบสวน พบสถานการณ์ผู้ป่วยได้รับสารพิษเมทานอลเป็นกลุ่มก้อน ระหว่างวันที่ 18 สิงหาคม- 3 กันยายน 2567 มีผู้เข้าเกณฑ์สอบสวนทั้งหมด 44 ราย เป็นผู้ป่วยยืนยัน 20 ราย ผู้ป่วยเข้าข่าย 10 ราย ผู้ป่วยสงสัย 8 ราย ผู้สัมผัสร่วมวง 3 ราย และผู้ป่วยคัดออก 3 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 3 กันยายน 2567) พบผู้เสียชีวิต 8 ราย ลักษณะทางระบาดวิทยาของผู้ที่เกี่ยวข้อกับเหตุการณ์ (ไม่นับรวมผู้ป่วยคัดออก) อัตราส่วนเพศชายต่อหญิงเท่ากับ 9.25 : 1 ค่ามัธยฐานอายุเท่ากับ 39 ปี (พิสัย 47 ปี) พบว่าผู้ป่วยมีอาการตามัวสูงสุด (ร้อยละ 61.36) รองลงมา คือ หายใจเหนื่อย (ร้อยละ 95.09) ผู้ป่วยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 84) มีประวัติเชื่อมโยงกับซุ่มที่รับเหล้ายาดองมาจากผู้จำหน่ายส่งเหล้ายาดองรายหนึ่งในหทัยราษฎร์ 21 ซึ่งกระจายการขายให้กับ 18 ซุ่มในเขต 3 เขต ได้แก่ เขตคลองสามวา (9 ซุ่ม) เขตมีนบุรี (5 ซุ่ม) เขตลาดกระบัง (2 ซุ่ม) เขต

หนองจอก เขตประเวศ และเขตคันนายาว เขตละ 1 ซุ่ม โดยซุ่มที่พบผู้ป่วยสูงสุด ได้แก่ ซุ่มหทัยราษฎร์ 33 เขตคลองสามวา มีผู้ป่วย 11 ราย และเสียชีวิต 2 ราย รองลงมาเป็นซุ่มคลองสามวาซอย 1 เขตมีนบุรี มีผู้ป่วย 7 รายและเสียชีวิต 2 ราย โดยผู้ป่วยที่มีอาการแรกสุด มีอาการวันที่ 22 สิงหาคม 2567 โดยมีประวัติดื่มเหล้ายาดองร่วมกับเพื่อนในวันที่ 20 สิงหาคม 2567 ซึ่งเพื่อนร่วมวงให้ประวัติว่าดื่มกันเป็นประจำทุกวัน แต่วันที่ 20 สิงหาคม 2567 มีคนในวงบอกว่าเหล้ามีกลิ่นฉุนกว่าปกติ ต่อมาพบกลุ่มก่อนผู้ป่วยรักษาในโรงพยาบาลมากขึ้นนับจากวันนั้น ซึ่งผู้ป่วยรายล่าสุดที่อาการเข้าได้และประวัติเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ชัดเจน มีประวัติซื้อเหล้ายาดองมาวันที่ 24 สิงหาคม 2567 แต่ยังไม่ได้ดื่ม ต่อมาดื่มวันที่ 26 สิงหาคม 2567 และมีอาการตามัว หายใจเหนื่อย วันที่ 27 สิงหาคม 2567 ทั้งนี้กองบัญชาการตำรวจนครบาลและกรมสรรพสามิตได้ร่วมมือกันในการสั่งปิดห้ามซุ่มเหล้ายาดองจำหน่ายถาวรตั้งแต่ 25 สิงหาคม 2567 ใน

วันที่ 30 สิงหาคม 2567 ได้รับแจ้งผ่านช่องทางสายด่วนว่ามีผู้ป่วย 1 ราย อาจเกี่ยวกับเหตุการณ์โดยรักษาตัวอยู่ที่จังหวัดพะเยา อยู่ระหว่างประสานตรวจสอบข้อมูลกับทีมปฏิบัติการสอบสวนควบคุมโรค สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่

ทางกองบัญชาการตำรวจนครบาลร่วมกับกรมสรรพสามิตได้ตรวจสอบเบื้องต้น พบว่าผู้จำหน่ายส่งเหล้ายาดองรายหนึ่งในหทัยราษฎร์ 21 ทำกิจการต้มเหล้ายาดองต่อมาจากบิดามาเป็นระยะเวลา 30 ปี โดยกระบวนการจะต้มสมุนไพรกับน้ำเปล่าตามสูตร จำนวน 3 หม้อ แบ่งใส่โอ่ง 2 ใบ จากนั้นจะนำเหล้าขาวที่ซึ่งรับมาจากผู้ส่งเหล้าขาวเจ้าหนึ่งใส่ตามลงในโอ่งทั้ง 2 ใบ โดยจะหมักไว้ในโอ่งเป็นระยะเวลา 2 วันก่อนส่งออกจำหน่ายใน 18 เครื่องขาย สำหรับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ส่งเหล้าขาวเป็นลูกพี่ลูกน้องกับผู้จำหน่ายส่งเหล้ายาดอง ซึ่งเพิ่งผันตัวมาทำเหล้าขาวขายให้ผู้จำหน่ายส่งเหล้ายาดองได้ 1 ปี และส่งเฉพาะผู้จำหน่ายส่งเหล้ายาดองรายหนึ่งในหทัยราษฎร์ 21 เพียงที่เดียว โดยสั่งซื้อเอทิลแอลกอฮอล์แล้วนำมาผสมน้ำให้ได้ 35 ดีกรีตามที่ผู้จำหน่ายส่งเหล้ายาดองกำหนด ทั้งนี้รอบล่าสุดที่ผู้จำหน่ายส่งเหล้ายาดองกระจายให้กับเครื่องขายซุ่มเหล้ายาดอง 18 ร้านจะเป็นช่วงวันที่ 18–19 สิงหาคม และ 22–23 สิงหาคม 2567 ก่อนจะยุติการจำหน่าย^(5, 6)

สรุปการดำเนินการสอบสวนควบคุมโรคและภัยสุขภาพเบื้องต้น

เหตุการณ์ผู้ป่วยได้รับสารพิษเมทานอลเป็นกลุ่มก้อน กรุงเทพมหานคร มีความสำคัญทางสาธารณสุขมาก เนื่องจากมีผู้ป่วยมีอาการรุนแรงและเสียชีวิตจากเหตุการณ์นี้จำนวนมาก อีกทั้งการดื่มเหล้าเป็นวิถีชีวิตของประชาชนในสังคมไทย จึงทำให้การปนเปื้อนเมทานอลในเหล้ายาดองก่อให้เกิดผลกระทบเป็นวงกว้าง จากสถานการณ์ปัจจุบัน ณ วันที่ 3 กันยายน 2567 ไม่พบผู้ป่วยรายใหม่ เป็นระยะเวลา 5 วัน (นับผู้ป่วยเข้าข่ายที่อยู่ระหว่างตรวจสอบประวัติเชื่อมโยง) แต่หากนับผู้ป่วยที่มีประวัติชัดเจน พบว่าไม่พบผู้ป่วยรายใหม่ เป็นระยะเวลา 7 วัน จึงคาดการณ์ว่าเหตุการณ์น่าจะสงบลงแล้ว

สิ่งที่ดำเนินการไปแล้ว

การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการส่วนหน้า โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี เพื่อเป็นศูนย์ในการประสานงานในการรับมือกับเหตุการณ์นี้ ตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม 2567 ทีมปฏิบัติการสอบสวนควบคุมโรคประสานการสอบสวนและติดตามการลงพื้นที่สำรวจร่วมกับสถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง กรมควบคุมโรค สำนักงานมาย กรุงเทพมหานคร และสำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร จัดตั้งระบบเฝ้าระวังสถานการณ์ผู้ป่วยได้รับสารพิษเมทานอล กรุงเทพมหานคร ร่วมกับศูนย์ปฏิบัติการส่วนหน้า โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี โดยสถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง กรมควบคุมโรค เป็นหน่วยรับแจ้งข้อมูลผู้ป่วยจากโรงพยาบาลอื่น ๆ ในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ได้ดำเนินการปิดซุ่มเหล้ายาดองในเครื่องที่เกิดเหตุการณ์ตั้งแต่วันที่ 25 สิงหาคม 2567 และขยายผลปิดซุ่มเหล้ายาดองทั่วกรุงเทพมหานคร โดยได้รับการกวาดล้างจากสำนักงานเขตทุกแห่งในกรุงเทพมหานคร กองบัญชาการตำรวจนครบาล และกรมสรรพสามิต และสำนักงานมาย กรุงเทพมหานคร จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริโภคเหล้ายาดองในหลายช่องทาง เช่น โปสเตอร์บนอินเทอร์เน็ตและคลิป์วิดีโอที่ดักตอกในหลายภาษา ได้แก่ ไทย เมียนมา ลาวและกัมพูชา

สิ่งที่ต้องดำเนินการต่อไป

ประสานศูนย์ปฏิบัติการส่วนหน้าโรงพยาบาลนพรัตนราชธานี เพื่อทำหน้าที่ขออนุเคราะห์ข้อมูลการสืบสวนสอบสวนของเหตุการณ์นี้ ทั้งผู้กระทำและผู้ได้รับผลกระทบกับสถานีตำรวจนครบาลที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลผลตรวจทางห้องปฏิบัติการของแอลกอฮอล์ที่ถูกเก็บไปตรวจและเกี่ยวข้องในเหตุการณ์นี้กับกรมสรรพสามิต และประสานสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร มอบหมายศูนย์บริการสาธารณสุขในพื้นที่ที่มีผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ ติดตามอาการของผู้ป่วยหลังจากกลับจากโรงพยาบาลจนครบระยะเวลา 1 เดือนและดูแลสภาพจิตใจของผู้ป่วย รวมทั้งญาติของผู้ป่วย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณนายแพทย์ไพโรจน์ สุรัตน์วณิช รองอธิบดีกรมการแพทย์และผู้บังคับบัญชาในศูนย์ปฏิบัติการ ส่วนหน้าแพทย์หญิงบุษกร ไพศาลโรจนรัตน์ และทีมศูนย์-ปฏิบัติการส่วนหน้าโรงพยาบาลนพรัตนราชธานี กรมการแพทย์ ทีมปฏิบัติการสอบสวนควบคุมโรค สถาบันป้องกันควบคุมโรค-เขตเมือง สำนักงานป้องกันโรคที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่ และ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จังหวัดสระบุรี กรมควบคุมโรค คุณดรชนี อร่ามโชติและคุณศุภนุช ขวัญทอง สำนักอนามัย กรุงเทพมหานครและทีมศูนย์บริการสาธารณสุขในพื้นที่ สำนักงานเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร กรมสรรพสามิต และสถานีตำรวจนครบาลที่มีส่วนร่วมในการควบคุมเหตุการณ์ ครั้งนี้ลุ่ล่งไปได้ด้วยดี

Reference

1. Ashurst JV, Nappe TM. Methanol Toxicity. In: StatPearls. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2023.
2. Hassanian-Moghaddam H, Nikfarjam A, Mirafzal A, Saberinia A, Nasehi AA, Masoumi Asl H, et al. Methanol mass poisoning in Iran: role of case finding in outbreak management. *J Public Health (Oxf)*. 2015;37(2):354-9.
3. Office of the Permanent Secretary, Ministry of Public Health. Death Warning! Lethal Herbal Liquor Mixed with Toads Recipe [press release]. 2019. Available from: https://foodsafety.moph.go.th/_WEBADMIN2/uploads/n_file/mhs1hmtxsj4o8woko.pdf (in Thai)
4. Naewna. Warning "Herbal Liqour person" who have been to 18 spots to monitor symptoms and see a doctor immediately. 2024 [cited 2024 Sep 3]. Available from: [https://www.naewna.com/local/824858_\(in Thai\)](https://www.naewna.com/local/824858_(in Thai))
5. Sanook. Ms. Poo reveals the formula for "Deadly Herbal Liquor" What is in it? Selling since her father's generation for 30 years, no one has ever died. 2024 [cited 2024 Sep 4]. Available from: <https://www.sanook.com/news/9526062/> (in Thai).
6. Matichon Online. Timeline of deadly herbal liquor cluster revealed: Police suspect Es and Art used methanol instead, hoping to save costs (in Thai): Matichon; 2024 [cited 2024 Sep 4]. Available from: https://www.matichon.co.th/local/news_4765074